

•

"İçtihat Metni"

I) – İÇTİHATLARI BİRLEŞTİRME BAŞVURUSU VE KONUSU:

Ankara Bölge Adliye Mahkemesi Hukuk Daireleri Başkanlar Kurulu, 27.03.2023 tarihli ve 2023/7 sayılı kararı ile; Ankara 15. Hukuk Dairesinin 2020/506 Esas, 2021/2382 Karar, 2019/1424 Esas, 2020/1597 Karar, 2019/506 Esas, 2022/622 Karar, 2019/3096 Esas, 2021/1835 Karar ve 2019/1011 Esas, 2019/884 Karar sayılı kesin nitelikteki kararları ile İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 36. Hukuk Dairesinin 2018/649 E-2020/692 K sayılı, 2020/1123 E-2022/2379 K sayılı, 2017/1302 E-2018/92 K sayılı, 2018/2358 E-2019/227 K sayılı mirastan ivazlı feragat eden mirasçıların mirasçılık belgesinde gösterilmeyerek feragat edenin mirasının kime verildiğinin kararda gösterilmesi gerektiğine işaret eden kesin kararlar ile, Gaziantep Bölge Adliye Mahkemesi 3. Hukuk Dairesinin 2017/322 E-2017/372 K sayılı, 2017/319 E-2017/321 K sayılı, Bursa Bölge Adliye Mahkemesi 4. Hukuk Dairesinin 2022/746 E-2022/1000 K sayılı mirastan ivazlı feragat eden mirasçıların da mirasçılık belgesinde gösterilmesi ve feragata kararda işaret edilerek infaz aşamasında dikkate alınması gerektiğine dair kesin kararları arasında farklı kararlar bulunduğuundan uyuşmazlığın 5235 sayılı kanununun 35. maddesi gereğince Yargıtay ilgili Dairesince giderilmesi talep edilmiştir.

II) - BÖLGE ADLIYE MAHKEMESİ KARARLARI

Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 15. Hukuk Dairesi ile İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 36. Hukuk Dairesi kararlarında; mirastan ivazlı feragat eden mirasçının mirasçılık belgesinde gösterilmeyerek bu mirasçının miras payının hangi mirasçılara ne oranda verildiğinin kararda gösterilmesi gerektiğini çünkü mirastan ivazlı feragat edenin mirasçılık belgesinde gösterilerek feragatın infaz aşamasında dikkate alınmasının infazda tereddüt ve karışıklığa neden olacağına dair kararlar verilmiştir.

Gaziantep Bölge Adliye Mahkemesi 3. Hukuk Dairesi ile Bursa Bölge Adliye Mahkemesi 4. Hukuk Dairesi kararlarında; mirastan ivazlı feragat eden mirasçının, mirasçılık belgesinde gösterilmesine ve bu mirasçının miras payının infaz aşamasında dikkate alınması gerektiğine işaret edilmesine dair kararlar verilmiştir.

III)- YASAL MEVZUAT

A) 4721 Sayılı Türk Medeni Kanun;

Yasal Mirasçılar

A.Kan Hısımları

I.Altsoy

Madde 495 - Mirasbirakanın birinci derece mirasçıları, onun altsoyudur. Çocuklar eşit olarak mirasçıdır. Mirasbirakandan önce ölmüş olan çocukların yerini, her derecede halefiyet yoluyla kendi altsoyları alır.

II. Ana ve baba

Madde 496 - Altsoyu bulunmayan mirasbirakanın mirasçıları, ana ve babasıdır. Bunlar eşit olarak mirasçıdır. Mirasbirakandan önce ölmüş olan ana ve babanın yerlerini, her derecede halefiyet yoluyla kendi altsoyları alır. Bir tarafta hiç mirasçı bulunmadığı

takdirde, bütün miras diğer taraftaki mirasçılara kalır.

III. Büyük Ana ve Büyük Baba

Madde 497 - Altsoyu, ana ve babası ve onların altsoyu
bulunmayan mirasbirakanın mirasçıları, büyük ana ve büyük babalarıdır. Bunlar, eşit olarak mirasçıdır. Mirasbirakandan önce ölmüş olan büyük ana ve büyük babaların yerlerini, her derecede halefiyet yoluyla kendi altsoyları alır. Ana veya baba tarafından olan büyük ana ve büyük babalardan biri altsoyu bulunmaksızın mirasbirakandan önce ölmüşse, ona düşen pay aynı taraftaki mirasçılara kalır. Ana veya baba tarafından olan büyük ana ve büyük babaların ikisi de altsoyları bulunmaksızın mirasbirakandan önce ölmüşlerse, bütün miras diğer taraftaki mirasçılara kalır. Sağ kalan eş varsa, büyük ana ve büyük babalardan birinin mirasbirakandan önce ölmüş olması hâlinde, payı kendi çocuğuna; çocuğu yoksa o taraftaki büyük ana ve büyük babaya; bir taraftaki büyük ana ve büyük babanın her ikisinin de ölmüş olmaları hâlinde onların payları diğer tarafa geçer.

IV. Evlilik Dışı Hısımlar

Madde 498 - Evlilik dışında doğmuş ve soybağı, tanıma veya hâkim hükmüyle kurulmuş olanlar, baba yönünden evlilik içi hisimlar gibi mirasçı olurlar.

B.Sağ kalan eş

Madde 499 - Sağ kalan eş, birlikte bulunduğu zümreye göre mirasbirakana aşağıdaki oranlarda mirasçı olur:

- 1. Mirasbirakanın altsoyu ile birlikte mirasçı olursa, mirasın dörtte biri,**
- 2. Mirasbirakanın ana ve baba zümresi ile birlikte mirasçı olursa, mirasın yarısı,**
- 3. Mirasbirakanın büyük ana ve büyük babaları ve onların çocukları ile birlikte mirasçı olursa, mirasın dörtte üçü, bunlar da yoksa mirasın tamamı eşe kalır.**

C.Evlâtlık

Madde 500 - Evlâtlık ve altsoyu, evlât edinene kan hisimi gibi mirasçı olurlar. Evlâtlığın kendi ailesindeki mirasçılığı da devam eder. Evlât edinen ve hisimleri, evlâtlığa mirasçı olmazlar.

D. Devlet

Madde 501- Mirasçı bırakmaksızın ölen kimsenin mirası Devlete geçer.

Ölüme Bağlı Tasarrufların Çeşitleri

H.Miras Sözleşmeleri

II.Mirastan feragat sözleşmesi

1. Kapsamı

Madde 528 - Mirasbirakan, bir mirasçısı ile karşılıksız veya bir karşılık sağlanarak mirastan feragat sözleşmesi yapabilir. Feragat eden, mirasçılık sıfatını kaybeder. Bir karşılık sağlanarak mirastan feragat, sözleşmede aksi öngörülmediğe feragat edenin altsoyu için de sonuç doğurur.

2. Hükümden düşmesi

Madde 529 - Mirastan feragat sözleşmesi belli bir kişi lehine yapılmış olup bu kişinin herhangi bir sebeple mirasçı olamaması hâlinde, feragat hükümden düşer. Mirastan feragat sözleşmesi belli bir kişi lehine yapılmamışsa, en yakın ortak kökün

altsoyu lehine yapılmış sayılır ve bunların herhangi bir sebeple mirasçı olamaması hâlinde, feragat yine hükümden düşer.

3. Tereke alacaklılarının hakları

Madde 530- Mirasın açılması anında tereke, borçları karşılayamıysa ve borçlar mirasçılar tarafından da ödenmiyorsa, feragat eden ve mirasçıları, alacaklılara karşı feragat için ölümünden önceki beş yıl içinde mirasbirakandan almış oldukları karşılıktan, mirasın açılması anındaki zenginleşmeleri tutarında sorumludurlar.

Miras Sözleşmelerinden Doğan Davalar

B. Mirastan feragat durumunda

I. Tenkis

Madde 573- Mirasbirakan, mirastan feragat eden mirasçuya, sağlığında terekenin tasarruf edilebilir kısmını aşan edimlerde bulunmuşsa; diğer mirasçılar bunun tenkisini isteyebilirler. Bu durumda, mirastan feragat edenin sadece saklı payını aşan miktar tenkise tâbi olur. Edimlerin değerlerinin mahsubu, mirasta denkleştirme kurallarına göre yapılır.

II. Geri verme

Madde 574- Mirastan feragat eden, tenkis sebebiyle terekeye bir malı veya diğer bir değeri geri vermekle yükümlü olursa; dilerse tenkise tâbi değeri geri verir, dilerse almış oldukları tamamını terekeye geri vererek mirastan feragat etmemiş gibi paylaşmaya katılır.

B) 5235 Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri İle Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanunun,

“Başkanlar kurulunun görevleri” kenar başlıklı 35. maddesinde;

“Bölge adliye mahkemesi ceza daireleri başkanlar kurulu ve hukuk daireleri başkanlar kurulu kendi aralarında toplanır ve aşağıdaki görevleri yaparlar:

1. Daireler arasında çıkan iş bölümü uyuşmazlıklarını karara bağlamak,

2. (Mülga)

3. Re'sen veya bölge adliye mahkemesinin ilgili hukuk veya ceza dairesinin ya da Cumhuriyet başsavcısının, Hukuk Muhakemeleri Kanunu veya Ceza Muhakemesi Kanununa göre istinaf yoluna başvurma hakkı bulunanların, benzer olaylarda bölge adliye mahkemesi hukuk veya ceza dairelerince verilen kesin nitelikteki kararlar arasında ya da bu mahkeme ile başka bir bölge adliye mahkemesi hukuk veya ceza dairelerince verilen kesin nitelikteki kararlar arasında uyuşmazlık bulunması hâlinde bu uyuşmazlığın giderilmesini gerekçeli olarak istemeleri üzerine, kendi görüşlerini de ekleyerek Yargıtaydan bu konuda bir karar verilmesini istemek.

IV- GÖRÜŞ VE GEREKÇE :

Mirastan feragat sözleşmesi, mirasbirakan ve müstakbel mirasçı arasında düzenlenen muhtemel miras payı hakkında vazgeçmeyi amaçlayan miras hukuku içerisinde yer alan bir sözleşme çeşididir. Mirastan feragat edenin vazgeçtiği hak beklenen hakkı oluşturur. Bu bakımdan mirastan feragat sözleşmesi ile mirasçı mirasçılığından değil beklenen bir hakkından feragat eder. Nitekim miras hakkı mirasbirakanın ölümü ile doğacaktır. Mirastan feragat sözleşmesi aynı zamanda mirasçı yönünden ölüme bağlı bir tasarruf olmayıp saqlararası hukuki işlem iken, mirasbirakan açısından ölüme bağlı bir tasarruf niteliğindedir. Mirasbirakan yönünden ölüme bağlı tasarruf hükümlerinin uygulanması, feragat ile mirasbirakanın tereke üzerindeki tasarruf imkanının genişlemesi ile açıklanır.

Mirastan feragat sözleşmesi ivazlı ya da ivazsız şekilde yapılabilir. Mirastan feragat sözleşmesi ivazlı veya ivazsız şekilde yapılmasına göre hukuki olarak farklı sonuçlar doğuracaktır. İvazlı feragat sözleşmesinde kural olarak ivaz karşılığı feragat edilmişse, feragat, feragat edenin alt soyu için de geçerli olacaktır. Buna karşılık ivazsız feragat sözleşmesinde feragat edenin altsoyu feragatten etkilenmeyecek, mirasçılığı devam edecektir. Diğer yandan sözleşmenin ivazlı ya da ivazsız olarak yapılması Türk Medeni Kanunu'nun 530. maddesinde tereke borçlarından sorumluluk hususu yönünden önemli etkileri bulunmaktadır. Mirastan ivazlı feragat eden mirasçının TMK 530. maddesine göre tereke borçlarından sorumluluğu gündeme gelecektir. Dolayısıyla mirastan feragat sözleşmesinin ivazlı veya ivazsız olarak yapılması üçüncü kişiler üzerinde de önemli etkileri bulunmaktadır.

Feragat eden, ilerde sahip olacağı miras payının tamamından veya bir kısmından da feragat edebilir. Ancak Türk Medeni Kanunu'nun 582/2. maddesinde, kanun koyucu "mirasçılık sıfatını kaybeder." ifadesiyle tam feragati vurgulamış, feragat eden mirasçının mirasçılık sıfatını kaybedeceğini düzenlemiştir ise de kısmi feragat olması durumunda kısmi feragat eden mirasçı hala tereke üzerinde pay sahibi olacağından, mirasçılık sıfatı da kalan kısım yönünden sürecektir. Üstelik, yalnızca saklı paydan veya yasal miras payından feragat de mümkün olduğu gibi saklı paylı mirasçının saklı payının tamamından veya bir kısmından feragat ettiği halde, miras bırakan yönünden feragat edilen saklı pay açısından tasarruf serbesti de mümkün olacaktır. Buradan hareketle, miras bırakan tasarrufta bulunmamışsa, feragat edenin mirasçılık sıfatı devam edecektir.

Türk Medeni Kanunu 528/3. maddesine göre; "Bir karşılık sağlanarak mirastan feragat, sözleşmede aksi öngörülmedikçe feragat edenin altsoyu için de sonuç doğurur." hükmü düzenlenmiştir. Bu düzenlemeye göre mirastan feragatin ivazlı olması halinde, aksi kararlaştırılmışlığı müddetçe, feragat edenin altsoyu etkilenecek mirasçı olamayacaklarından, ivazlı feragat, mirastan feragat eden mirasçının altsoyu üzerindeki olumsuz etkisi olarak karşımıza çıkar. Nitekim mirastan feragat ederken ivaz alan mirasçının ölümü halinde yüksek olasılıkla feragate konu ivaz terekesinin aktifi içerisinde yer alacak, mirastan feragat eden mirasçının altsoyu bundan yararlanacaktır. İvazlı feragatin altsoyun mirasçılığına etki etmesi bu nedenledir. Yargıtay 2. Hukuk Dairesi 2007/2597 Esas, 2007/4205 Karar ve 15.03.2007 tarihli kararında "...Miras açıldığından (TKM.md.539) terekenin borcu alacaklarından çok olupta mirasçı olanlar bunu ödemeye yanaşmazsa, mirastan feragat eden kişi önceki beş yıl içinde miras bırakandan feragatin ivazı (karşılığı) olarak aldığı şeyi ve semeresinden elinde kalanı geri vermekle yükümlüdür. (TKM. md. 477) Öte yandan hakkında tenis davası açıldığı zaman mirastan feragat eden mirasçı, sözleşme ile aldığıni geri vererek terekenin taksimine iştirak edebilir. (TKM.m.416) Görülüyorki mirastan feragat edenin mirasla ilişiği tamamen kesilmez. Veraset belgesi istemek maddi bir olayın varlığını ikrar ve kişiler arasındaki ırs ilişkisini tesbit ettirmekten ibarettir. İsteğin bu niteliği itibariyle mahkemeye başvurmak mirasçının ne bir hakkının yitirilmesine, ne de veraset durumunda bir değişiklik meydana getirilmesine yol açar....Mirastan feragat sözleşmesinin bulunması mirasçılık belgesi istemeye engel değildir. Ancak mirasçılık belgesinde bu hususa işaret edilmeli ve mirasçılık sıfatını yitiren kişilerin paylarının kime veya kimlere kaldığı hükmü fikrasında gösterilmelidir..." gerekçesine yer vererek mirastan feragat ederek mirasçılık sıfatlarını yitiren feragat eden ve dolayısıyla altsoyu için mirasçılık belgesi isteme haklarının bulunduğu hükmü altına almıştır. Yargıtay 14. Hukuk Dairesinin 2016/14194 Esas, 2020/4229 Karar sayılı ve 30.06.2020 tarihli kararında da

“...Öte yandan mahkemece, mirastan feragatin hukuki sonuçlarının
düzenlenen mirasçılık belgesine yansıyacak şekilde gösterilmesi, başka bir
ifadeyle mirastan feragat eden mirasçının paylarının kime kalacağı hususunun açıkça
hükümde gösterilmesi suretiyle yeni bir mirasçılık belgesinin düzenlenmesi
gerekirken, mirastan feragat nedeniyle mirasçılık sıfatını kaybeden davalının payının ve bu
payın kimlere kalacağının hükmde açıkça gösterilmemesi de doğru olmamıştır...”
gerekçesiyle ivazlı feragat eden mirasçının feragatinin mirasçılık belgesinde gösterilmesi
gerektiği gibi bu feragatten kimlerin yararlanacağının belirlenmesi gerektigine karar
vermiştir. Yine Yargıtay 8. Hukuk Dairesinin 2014/18198 Esas 2014/17271 Karar sayılı ve
26.09.2014 tarihli kararında “... TMK'nun 495 ile 501. maddelerinde yasal mirasçılar, izleyen
maddelerde de mirasbirakanın ölüme bağlı tasarrufu sonucu
oluşan mirasçılık gösterilmiştir (TMK.m.516. 520, 521, 522). Bu yasal düzenlemeler
gözönünde bulundurularak TMK'nun 598. maddesine göre düzenlenen mirasçılık belgeleri,
aksi ispat edilinceye kadar geçerli olan, adına düzenlenmiş bulunan kişi ve
kişilerin mirasçılığı lehine bir karine oluşturur. Bu
belge; miras bırakanla mirasçıları arasındaki ırs (soy) ilişkisini göstermesi
yanında, mirasın (terekenin) mirasçılara intikalini de sağlayıcı bir işlev sahiptir. Tüm bu
nedenlerle; mirastan feragat eden (TMK.m.528) mirasçı veya mirasçılar varsa,
düzenlenecek mirasçılık belgesinde, mirasçılık sıfatına sahip olan kişi veya kişiler
ile miras paylarının gösterilmesi ve mirastan feragat durumuna işaret edilmekle
yetinilmemesi; mirastan feragat nedeniyle, mirasçılık sıfatını kaybedenlerin ve bunların
payının akibetinin de (kime kalacağının) gösterilmesi gereklidir. TMK'nun 528/2,3.
maddesinde düzenlenen “ ... Feragat eden, mirasçılık sıfatını kaybeder. Bir karşılık
sağlanarak mirastan feragat, sözleşmede aksi öngörülmedikçe feragat edenin altsoyu için
de sonuç doğurur” hükmü uyarınca mirastan feragatte miras paylarının
diğer mirasçılara intikal şekli kararda gösterilmelidir. Gerekçesine yer vererek
yne mirastan feragat eden mirasçının payının gösterilmesi yanında mirastan feragatin
akibetinin ne olacağının belirlenmesi gerektigi sonucuna varmıştır.
a-Mirastan feragat eden mirasçının mirasçılık belgesinde gösterilmesinin gerekip
gerekmediği hususu; mirastan feragat eden mirasçı, her ne kadar mirastan feragat
sözleşmesi ile mirasçılık sıfatını kaybetse de, mirasçılık belgesi, maddi bir olayın varlığını
ikrar ve kişiler arasındaki ırs ilişkisini tesbit ettirmekten ibaret
olduğundan mirasçılık belgesinde gösterilmesi gereklidir.
Keza mirasçılık belgeleri mirasbirakan ve mirasçıları arasında soy bağlı ilişkisi kuruyor
olduğundan, feragat edenin mirasçı olarak gösterilmesi nüfus kayıtları
ile mirasçılık belgesi arasındaki olası ihtilafları da önleyici islevi olacaktır.
Özellikle TMK 530. maddesi hükmü tereke alacaklıların mirastan feragat
eden mirasçuya belli koşullar altında başvurma imkanı sağlamaktadır. Mirastan ivazlı
olarak feragat halinde her ne kadar mirastan feragat eden mirasçının, mirasçılık sıfatı sona
erse de, feragat halinde aldığı ivazla miras payının tamamını veya daha azına kavuşmuş
olduğundan tereke açılmadan önce miras payını elde etmiş olacaktır.
Dolayısıyla mirastan ivazlı feragat eden mirasçı hem mirasbirakanın alacaklılarının istifade
edeceği terekedeki miktar olan miras payını almaka hem de borçlardan sorumluluğunun
olmayacağı bir netice çıkmaktadır. TMK 530'uncu madde bu adaletsiz duruma bir çözüm
getirerek belli koşulların varlığı halinde miras bırakın alacaklılarına, mirastan ivazlı
feragat eden mirasçuya başvurma hakkı tanımıştır. Ancak tereke alacaklılarının bunu dava
yoluyla talep etmesi gereklidir. Hakkın kullanılması sırasında mirastan feragat
eden mirasçının mirasçılık belgesinde gösterilmesi ve miras payının belirlenmesi, üçüncü

kişi konumunda olan tereke alacaklısı açısından hukuki güvenlik ilkesinin gereğini oluşturmaktadır. Öte yandan TMK 530. maddesi ile mirastan ivazlı feragat eden mirasçının halen mirasçılık sıfatının belli koşullar altında ve tali olarak devam ettiği de söylenebilecektir.

TMK 575. maddesi ise mirastan ivazlı feragat eden mirasçıya tenkis davasından kurtulabilmek için aldığı geri vermek suretiyle hiç feragat etmemiş gibi paylaşmaya katılma hakkı tanımıştır. Bu bakımından feragat eden mirasçının paylaşmaya katılma hakkını kullanması halinde yasal miras payının bilinmesi hem mirastan feragat eden mirasçı, hem diğer mirasçılardan hukuki öngörülebilirliği sağlayacaktır.

b-Mirastan feragata kararda işaret edilerek infaz aşamasında dikkate alınması gerektiği hususu; mirastan ivazlı feragat eden mirasçılardan da mirasçılık belgesinde gösterilmesi ve feragata kararda işaret edilerek infaz aşamasında dikkate alınmasına yönelik karar verilmesi infazda tereddüt oluşturacaktır. Nitekim ivazlı ve ivazsız mirastan feragatin hukuki sonuçları birbirinden farklıdır. TMK 528. maddesi ile feragatin hukuki neticelerini belirlemek ve altsoyun mirasçı olup olmadığına dair nitelendirmeyi yapmak hakimin görevidir. Keza TMK 529. maddesine göre mirastan ivazsız olarak feragat eden mirasçının sözleşmeyi belli bir kişi lehine yapması halinde belirlenen kişinin mirasçı olmamasında feragatin düşeceğini belirlemek, belli kişi lehine yapılmamışsa en yakın ortak kökün altsoyu lehine yapılmış sayılacağı durumuda ise miras payının akibetini belirlemek yine hakimin görevi olup, bu hususların mirasçılık belgesi verilmesi sırasında tartışılması ve sonuca ulaştırılması gereklidir. Mirastan feragat eden mirasçının payının akibeti çözüme kavşatulmadan terekenin sağlıklı olarak bölüştürülmesi beklenemediği gibi miras payının akibetinin takdirinin infaz aşamasına bırakılmasının tereddüte yol açacağı kuşkusuzdur.

SONUÇ: Mirasçılık belgesi verilmesi istemine ilişkin yargılama; mirastan ivazlı feragat eden mirasçılardan mirasçılık belgesinde gösterilerek, feragat eden mirasçının miras payının akibetinin belirlenmesi suretiyle miras payının kime verildiğinin kararda gösterilmesi gerektiği, 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri İle Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanunun, “Başkanlar kurulunun görevleri” kenar başlıklı 35. maddesi gereğince; Ankara 15. Hukuk Dairesi, İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 36. Hukuk Dairesi, Gaziantep Bölge Adliye Mahkemesi 3. Hukuk Dairesi ve Bursa Bölge Adliye Mahkemesi 4. Hukuk Dairesinin kesin nitelikte kararları arasındaki uyuşmazlığın bu şekilde giderilmesine, 12.07.2023 tarihinde oy birliği ile karar verildi.